

ЕВРОПА... МЕ САКА, НЕ МЕ САКА... МАКЕДОНИЈА

Сè уште има наивни народни маси кои и натаму не можат да излезат од лавиринтот од кој веќе со години бараат излез. Веројатно им е најдобро да кружат низ ходниците на секојдневниот пекол, затоа што сметаат дека доколку излезат од него, ќе биде уште полошо, уште похаотично. Во Македонија корупцијата му се заканува на животот во државата. Дури и учеството на албанското малцинство во Владата е засновано на добивка, да се земе третина или четвртина од профитот остварен од македонската влада. Нè сака ли Европа вакви какви што сме или подобро речено такви какви што сè?

Пишува: Мишко ТАЛЕСКИ

Европа ја сака Македонија. Дали Македонија ја сака Европа? По сè изгледа, таа не знае што е тоа сакање. Велат, "што може човек сам да си направи, друг не може да му направи". Е, така е и со оваа наша мила, мала и убава земја. Арно ама, луѓево во неа се лоши и прават многу работи против себе, против ближниот, против земјата своја. Надвладае инаетот и тврдоглавоста, горделивоста и супериорноста. Европа не нè сака такви. Владеат лицемерието, арамилакот, предавствата, изродството. Време - невреме. Сè е променето од корен. Животот е расипан. Луѓето сами си го расипаа. Ја нема човечноста во човекот. Интересот, личен и материјален, владее над сè. Тука се става приматот на живеенето. Сè друго е споредно. Денес човечноста е маска, привидна куртоазија пред останатиот свет. А во душата има расипаност. Велат, "политичарите нè натераа да бидеме такви". Живееме живот за корка леб, за да ги задоволиме неопходните човекови потреби. Оттука, се гази врз сè живо само за да се пре-

живее. Не се бираат средства за да се постигне целта, зашто нели "целта ги оправдува средствата". Се нема срам во ништо, не се води сметка за ништо. Се гази врз постулатите на секое демократско начело. Всушност, нив и воопшто ги нема. Само во документите, само со ораторствата на оние кои практикуваат привидна демократија. Така е денес во речиси сите балкански општества. Секаде е присутна т.н. квазидемократија со која се опива народот, се манипулира истиот за ситно-партиски и индивидуални интереси. Европа е далеку од нас. Овие два месеца наназад тоа мошне умешно го покажаа и го докажаа.

ПОГУБНИ РЕЗУЛТАТИ

Не помагаат никакви реформи ниту во администрацијата, ниту во судството, ниту во безбедносните сфери, ако менталитетот ни е балкански и азиски. Сè тоа паѓа во вода. Сè тоа е утопија, која не носи никакви резултати. Само нè залажуваат со тезите дека оваа година е најбитна за македонското општество, дека е клучна по многу работи, дека сме на добар пат да ги стигнеме, па дури и да ги надминеме земјите од нашето опкружување во спроведувањето на реформите и во проевропските стандарди. Па, тоа го слушаме цели десет, петнаесет години. Зарем во меѓувреме имаше друга реторика? Сè се сведува во рамките на тоа дека сме лидери овде, предводници онде, дека сме успешна приказна во балканските трагедии и сл. Не беа свесни дека таквите пораки имаа друго значење. Тие сакаа да нè предупредат да не правиме поголеми глупости од оние кои веќе ги направија, меѓу редови ни кажуваа дека сè што сме презеле е ОК, но отстапува од вистинската слика која треба да се нацрта. Погрешно ги разбиравме пораките на западните демократи, ги преобразувавме така како што ние сакавме да изгледаат и како што нам ни се допаѓаа. Преживувавме краткорочно. Им успевааше некако да ги пребродат стратегиите од краткорочен вид. Умешни и успешни беа во тоа и едните и другите политички олигархии. Народот им посакуваше сè најдобро, па често пати ги поддржуваше проектите кои носеа погубни резултати лично за граѓаните. За возврат, истите тие граѓани беа пофалувани за "мудроста", која ја носеле во себе, за "свеста" која ја покажале во актуелниот ризичен момент и сл. Денес тоа сè уште се прави. Сè уште има наивни народни маси, кои кревајќи раце од сè и натаму не можат да излезат од лавиринтот од кој со години го бараат излезот. Веројатно, најдобро им е да кружат низ ходниците на секојдневниот пекол, затоа што сметаат дека доколку излезат надвор од него, ќе биде уште полошо, уште похаотично. Кога човек еднаш ќе се изгори, потоа дува и во матеница.

Доколку сакаме да имаме стабилна Македонија, треба да промовираме мултиетничка демократија, никогаш не треба да почнеме да размислуваме во насока на промена на границите, бидејќи тоа ќе ги охрабри оние мали групи, кои наводно сакаат да се борат за територија. Треба јасно да се покаже дека немаме намера да се откажеме од заштитата на Македонија и од нашата уникатна мултиетничка демократија. Но, сè тоа нема да почнеме да го реализираме сè додека во нас нема човечност, сè додека сме во рововите и попреку се гледаме брат со брат, сестра со сестра, татко со син...

На земјата ѝ е потребна и економска помош, повеќе од која и да е. Но, не само помош, туку и стратегија за сопствен развој, кој нема да се потпира на кредити и заеми од странски банки и фондови. За тоа ги имаме сите предуслови, но ја нема волјата од олигархиите, кои сите овие години владеат со нас.

Економијата имаше надолна линија десет години пред да се појави мал раст на бруто домашниот производ во 1999 и во 2000 година, кој беше запрен со војната во првата поло-

вина од 2001 година. Денес, околу една третина од работната сила во Македонија, повеќе од 370.000 луѓе од различна етничка припадност - се невработени. Половината од нив се под 30 години, 70.000 од работното население со месеци не примило плата, додека други 100.000 лица работат, а не се регистрирани во соодветните државни институции, што значи дека немаат здравствено осигурување, а камоли некакви можности за добивање пензија. Верувам, дека и денес во негативна насока расте бројот на невработени. Државата мора да биде ослободена од доминацијата на партиските интереси, кои ги попречуваат економските и социополитичките реформи, кои ѝ се потребни на Македонија за да добие шанса за европска интеграција. Справувањето со економската криза може да биде начин да сфатиме дека таму има заеднички интерес, независно од етничкото потекло.

ПАКЕТ ПРОБЛЕМИ

Многу граѓани веруваат дека живееле подобро во 1990 година отколку денес, иако просечната плата порасна од 3.188 денари во 1990 година на 10.397 денари на крајот на 2000 година. Денешната просечна плата покрива само 90 проценти од трошоците за основни животни производи. Згора на тоа, околу 70 отсто од луѓето заработуваат помалку од националниот просек, а 35 отсто ги добиваат платите со задоцнување од два до три месеци. Со овие бројки ли ќе одиме во Европа? Па, таа не е сиротилиште и не ги згрижува земјите кои "паѓаат" во секој домен. За тоа има други светски институции кои можат на своевиден начин да им помогнат на економски и стопански загрозените држави. Но, тоа најмалку може да се очекува од ЕУ. Сега економските проблеми повеќе ги загрижуваат граѓаните отколку меѓуетничките. Дури и оние коишто живеат во поранешните кризни региони како нивни најголеми проблеми ги рангираат невработеноста, економската и социјалната несигурност. Олигархиите не се свесни за тоа и практично ги бојкотираат народните барања, затоа што немаат капацитет да го решат ваквиот пакет проблеми.

Развојот на нови локални бизнис иницијативи, особено во етнички мешаните области е клучниот елемент од планот за економска реконструкција на земјата. Треба да се обезбеди поддршка и за мултиетничките инвестиции и за бизнисите кои би ги поврзале различните заедници. Заедничкиот локален економски интерес би требало да биде движечка сила за економскиот просперитет. Досега локалната самоуправа примаше само еден процент од националните даноци,

па промените во дистрибуцијата на јавните приходи ќе бидат витален дел на локалната економска развојна иницијатива. Банките кои досега покажаа само мала наклонетост да им помогнат на малите претпријатија, исто така, треба да бидат охрабрани да го променат своето однесување.

Сите овие недостатоци на македонското општествено милје длабоко се навлезени во психата на македонскиот граѓанин, губејќи ја довербата во сè она што му се нуди. Довербата е падната под критичното ниво и на неа треба многу да се работи. Истите оние луѓе кои придонесоа довербата да исчезне од начинот на размислувањето на народните маси, треба да се потрудат или засекогаш да исчезнат од политичко-економските случувања во државата, или да се обидат да тргнат во поинаква насока, која ќе значи враќање на довербата. И покрај тоа што сиромаштијата во Македонија го достигна врвот по косовската криза и по етничкиот конфликт од 2001 година, таа 15 години константно растеше, како што животниот стандард опаѓаше. Откако ќе купи храна, на едно просечно четиричлено македонско семејство ќе му останат само три проценти од вкупниот приход за да ги плати другите сметки. За ова нема коментар. Велат само "издржете, ќе биде". Што вели Груевски, "само што не ни тргнало". Ама, додека ни тргне... Некому со години работите му одат од рака. За таквите зима нема. Сè им се погодува. Добри плати, добри хонорари, патувања во странство, а и раката по малку им фаќа зашто се незадоволни од она што државата им го нуди.

САМИ ШТО СИ НАПРАВИВМЕ ДРУГ НЕ МОЖЕ ДА НИ НАПРАВИ

ВЕРОЈАТНО, НАЈДОБРО НИ Е ДА КРУЖИМЕ НИЗ ХОДНИЦИТЕ НА ЛАВИРИНТОТ ОД СЕКОЈДНЕВНИОТ ПЕКЛ, ВО КОЈ ЖИВЕЕМЕ ВЕЌЕ 15 ГОДИНИ, ЗАТОА ШТО МОЖЕБИ, НАВИКНАТИ НА НЕГО, НАДВОР ЌЕ НИ БИДЕ УШТЕ ПОЛОШО, ПОХАОТИЧНО. КАКО СЕ ПРЕЖИВУВА? СО ПРОСЕЧНА МАКЕДОНСКА ПЛАТА КОЈА ПОКРИВА САМО 90 ПРОЦЕНТИ ОД ТРОШОЦИТЕ ЗА ОСНОВНИ ЖИВОТНИ ПОТРЕБИ; СО ОКОЛУ 70 ОТСТО ОД ЛУЃЕТО КОИ ЗАРАБОТУВААТ ПОМАЛКУ ОД НАЦИОНАЛНИОТ ПРОСЕК; СО 35 ОТСТО КОИ ДОБИВААТ ПЛАТА СО НЕКОЛКУМЕСЕЧНО ЗАДОЦНУВАЊЕ. МАКЕДОНИЈО, ОВА ЛИ СЕ БРОЈКИ ЗА ВО ЕВРОПСКОТО СЕМЕЈСТВО? ПА, ТАА НЕ Е СИРОТИЛИШТЕ И НЕ ГИ ЗГРИЖУВА ЗЕМЈИТЕ КОИ НИЧКУМ "ПАЃААТ".

Во Македонија корупцијата му се заканува на животот во државата. Дури и учеството на албанското малцинство во Владата е засновано на добивка, да се земе третина или четвртина од профитот остварен од македонската Влада. Нè сака ли Европа вакви какви што сме или подобро речено такви какви што сè? Тешко. Корупцијата сега е најжешкиот проблем во државата и тој е подеструктивен во однос на меѓуетничките тензии, кои доведоа до вооружен конфликт пред четири години. Се чини дека корупцијата е една од малкуте области од животот во Македонија, кои навистина се мултикултурни. Корупцијата и организираниот криминал се наметнаа врз нашето општество и претставуваат сериозна пречка за нашиот натамошен развој. Често пати Европа нè предупредувала на тоа. Нè предупредува и сега. Како што тргнаа работите и ако продолжиме со темпото и по насоката по која сме тргнале, нема да ни остане ништо друго освен да земеме цвеќиња и кинејќи ги ливчињата едно по едно да си викаме: "ме сака, не ме сака, ме сака, не ме сака ...", мислејќи на Европа.